

Előfizetési árak:

Egész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyed évre 2 korona
Egy szám ára 20 fillér
Nyitlitér sora 40 fillér.

FELVIDÉKI HIRADÓ

Hirdetéseket felvesz a lap kiadóhivatala és az Általános Tudósító Vidéki lapok központi hirdetési osztálya Budapest VII., Erzsébet-körút 41.

POLITIKAI HETILAP

A cseh-tót egység pénzei.

Politikai körökben fölmerült hírek nyomán sokat foglalkozott a közvélemény a mult fopokban a nemzetiségi agitációnak külföldről való pénzelségével. A dolog ellenörizhetetlen forrásból ugyan, de az eddigieknél nagyobb valószínűség keretében pattant ki s ez bár hitelességet még nem biztosított neki, a már előbb fölmerült hasonló hírek által élesztve, mégis soká tartotta magát. A vád, mely a nemzetiségi agitátorok intézkedésének vádjával volt azonos, mégis elesett. Elejtette a közfelfogás. Emberekről, akik különféle cselekedeteikkel böven rászolgáltak bár a szigorú megítélésre, ilyent még sem tudtunk elhinni. Nem hihettük, hogy az általuk eszmékért való harcnak hirdetett mozgalmak megfizetett emberek színjátéka csak s ők maguk: a eszmékért rajongók fizetett bérencek volnának csupán.

De magának a vádnak sulya s az abból levonható következtetések is bizonyos tartózkodásra utaltak.

Hiszen idegen államok pénzét elfogadni minden ellenszolgálat nélkül is komolyan beszámítandó eszelemény, azon alárendeltségi viszony folytán, melybe a megajándékozott jut s amely hazájához ragaszkodó, jóérezsű embernek sohasem lehet kívánatos. Mennyivel sulyosabb volt azonban a vád abban az alakjában, hogy ezt a pénzt velünk nem rokonszenvező államok egyes mértékadó körei adták olyan mozgalmak táplálására, melyek a mi állami életünk alapvető tételei, törvényei ellen intézvék. Ha most a dolgot tiszta tárgyilagossággal úgy világítjuk meg, hogy az egyik oldalon látjuk az ellenünk törő külföldi csoportokat, szö-

vetkezve, sőt fölbérelve a másik részen levő honpolgárainkkal, mint szintén ellenséges indulatu elemekkel: ezekre nézve a hazaárulás vádját külön bizonyítgatni fölösleges.

A vád tehát olyan sulyos volt, hogy az éppen ezen horderejénél fogva hitelt az illetékes politikai körökben nem talált.

Elénk emlékezetünkben vannak még azok a beszédek, szenvedélyes hangon elmondott tiltakozások is, a melyek a nemzetiségi képviselők ajkairól a híresztelések cáfolatául elhangzottak. Mennyi tüzzel szavaltak ezek az urak a felfogás ellen, mely őket a becstelen bérencek színvonálára szállította és ezzel szemben milyen elkeseredett hangon követelték, hogy ők mindenki által jó hazafiaknak ismertessenek el. Tiltakoztak a külföldi pánszláv körökkel való összeköttetések vádjá ellen, de különösen tiltakoztak az ellen, hogy őket becstelen megvásárlás vádjával illessék. Nincsenek ők azokkal semmi összeköttetésben és pénzt egyáltalában nem kapnak tőlük.

Amilyen szívesen elhitte ezt akkor a magyar, olyan hamar napirendre is tért fölötte.

Most — sajnos — mi olyan adatok birtokába jutottunk, a melyek nemcsak alkalmasak arra, hogy ezt a vádat újból fölkeltsék, de hitelességüknél fogva alkalmasak arra is, hogy ezt a vádat minden sulyos vonatkozásával együtt föntartsák és bizonyítsák is. Egy amerikai tót lap került kezeinkbe, címe: „Slovenský Sokol“. Amint saját magát ismeri, a „Cseh-tót egység“-nek nevezett propaganda hivatalos organuma. Ez a lap folyó évi március 30-án kiadott számában hosszasan referál a Cseh-

tót egység prágai főkjának mult évi működéséről. Ebből megtudjuk:

„A fiók a tót tanuló ifjuság segélyezésére a mult évben 2014 koronát osztott ki. Segélyezte továbbá a tót irodalmi és kulturális intézményeket összesen 1490 koronával; a tót lapok előfizetésére 254 koronát adott ki, tót könyvekre 500 62 koronát s egyéb kisebb célokra 208 47 koronát költött. Az egylet a tótság egész kulturális és gazdasági életét figyeli és gondoskodik az informálásról, segélyez tanácsal és pénzzel.“

Mi ez? Hogy tisztában lehesünk e néhány sor jelentőségével, ismételnünk kell, hogy ezt a cseh-tót egység egyik hivatalos lapja, tehát erre nézve feltétlenül hiteles forrás közli. — És most nézzük, hogy mit derít ki? Mindenekelőtt bizonyítja, hogy a cseh-tót egység propagandája létezik. Létezik tehát, bármennyire tagadják ezt nálunk, olyan aspiráció, mely a cseh, morva és tót földeket közös kalap alatt szeretné látni és elárulja, hogy vannak emberek itt a „Tótságon“. tehát nálunk is, akik ezt a törekvést szolgálják. És hogy vannak itt kulturális, irodalmi intézmények, vagyis vannak iskolák, társaskörök, lapok, nyomdák, amelyek hasonlóan ennek a célnak szolgálatába szegődtek. De elárulja, nyíltan, leplezetlenül azt is, hogy ezeket az intézményeket, ezek embereit jó tanácsal, vagyis rendelkezéssel s a tett szolgálatok fejében pénzzel látja el.

Kérdésül még az maradna föl, vajjon hol kell kpresnünk azokat az intézményeket és hol kell keresnünk az embereket, akik ebben a bűnös dologban ilyen becstelen, bűnös szerepre vállalkoztak? Csak természetes, hogy azok között, akik elsőnek szóaltak fel a felmerült vádak hangoztatása idején, hogy magukat a szenny-

KÜLÖNLEGESSÉGEK

Borsalino-kalapok, cipők, magánkötők, ingekben stb.

us választékban LANG M. ÉS FIA divatáruházában

Túrócszentmártonban.

tól, piszoktól, a hazaárulás bűnétől tisztára mossák. Az ő ingük volt az, azért vették magukra.

Ezekről az uraktól most már mi kérdezzük meg, mit szólnak az amerikai lapnak ehhez a nyílt színvallásához? Vajjon ennek világos bizonyítékaival szemben lesz-e merészségük még most is a tagadás álláspontjára helyezkedni? — Lesz-e merészségük még ezek után is a galambszelidséget játszani, amikor kigyótermészetük nyilvánvalóvá lett? A lepel lehullott. Tisztán látjuk a propagandának ágenseit és tisztán állanak előttünk céljaik is.

Amidőn illetékes politikai köreink figyelmét fölhívjuk leleplezésünkre, reméljük, hogy a kézzelfogható bizonyítékok által beigazolt vád egész súlyával fog hatni, hogy Magyarország ezektől a kémektől, bérencektől végrelalahára megtisztuljon.

Ebben az általunk föltálat esetben annak a cseh-tót egységnek csak egy különményéről, fiókjáról van szó, léteznek azonban még másutt is ilyenek, amelyek azonos célokat mozgatnak. És ha ez a kis fiók évenként több ezer koronát képes költeni, mennyi lehet az az összeg, melyet évenként az egész propaganda költ?

Többször adunk hírt arról, hogy csak Amerikában milliókra menő kincseket gyűjtenek tót nemzetiségi célokra, hová fordítják azt? Talán nem

is sejtjük, hogy az ott fölhalmozott vagyon révén milyen hatalommal állunk szemben.

Mindegy. Az ellenség megvan, akármilyen erős legyen is, végezni kell vele.

A tót nemzetiségi párt folyó hó 23-án Turócsentmártonban, a Takarékpénztár r.-t. helyiségeiben tanácskozást tartott, a amelyen a helybeli tót vezetőkön kívül megjelentek Hodossá Milán, Stúr Károly, Iudnka Milán, Bella M. Mátyás, Székács Ferenc nemzetiségi képviselők, Jánoska György lipótszentmiklósi ág. ev. lelkész és számos tót korifeus. A tanácskozáson elhatározták, hogy az egész Felvidéken folytatják az agitálást pártjuk és az általános választójog érdekében. Erdekes, hogy a tót agitátorok ezen értekezletéről a „Nár. Nov.“ semmit sem akar tudni.

Tót akadémiák.

Ezen a néven szerepelnek a Cseh- és Morvaországban legutóbb rendszeresített fölolvások, műkedvelői előadások, koncertek, melyek mind egytől-egyig a mi tótjaink érdekét, jobban mondva a cseh-tót egységre való törekvést szolgálják. Ilyenről számol be legutóbb a brüni „Hlas“ 92. számában. Ez valami „Prostejovában“ folyt le. Kis helyesce, hol bátran lehet kiabálni, a politikai körök nem vesznek róla tudomást. A tiszta bevételt a „Ludové Noviny“ nak adták. Hogy mennyi volt ez, nem tudjuk, de ha a lap hirdásának hinni lehet, ugy a megjelentek nagy tömege szép kis összeget hozhatott ott össze.

P. Filip volt itt a fölolvás. A tótárság kulturális viszonyairól elmélkedett két óra hosszat. Hogy mennyire beszélt a fölvev

tárgyáról, mutatja, hogy mindjárt kezdő sorában Hlinka András szegedi fogságáról beszélt s utána pedig *szomorú képet adta a tót nemzet eszenvedésének*. És beszélt még arról is, hogy milyen nép is az a magyar. Nagyon szeretttük volna megtudni, hogy milyen véleménnyel volt róluak a fölolvás, de — sajnos — ezt a lap tanácsosnak tartotta elhallgatni végleg. Hogy a morva Filipok és hasonszürű társai hazudoznak otthon, abba még csak bele-törődnék. A karaván azért tovább halad a maga útján... Volt azonban valaki, aki magyar honpolgár léteire igen üdvös dolognak tartotta ott, ahol a magyart szidják, becsmértli személyesen megjelenni, már ezzel is jelelven, hogy az ott törtétt dolgokkal teljesen egyetért. És nemcsak, hanem maga is a pódiumra lépett s aint a lap mondja: „magvas beszédben, lángoló szavakkal festette a harcot, mely a „za tú našu slovenčinu“ otthon folyik.

Beszélt arról, hogy a magyarok hogyan remélték a csernovai véres esetek révén a tótok megjjesztését, letiprását, meghalását, de éppen ellenkezője történt mindennek. Egy-egy elesett vagy elítélt nyomán 10, sőt több tót ébredt föl álmából és nem fog soká tartani, hogy az egész tótság, mint egy ember kel föl „za tú našu slovenčinu“. Közölni a cseh nemzetnek, hogy a leigázzottakért olyan melegen sikra szállott, mert csak ennek a nemzetnek beleavatkozása folytán történt, hogy egész Európa informáltatott a tótság igazi viszonyairól.“ Szórol-szóra leadtuk a „Hlas“-nak erre vonatkozó beszámolóját, melyben a lap még azt is hozzáteszi, hogy a szónok lángoló szavait a közönség meny-dörgésszerű, szünni nem akaró tapssal honorálta. Ez a kérés értékű, sikereket arató szónok pedig ifj. Jancsek János rózsahegy-i gyógygyáros volt. Az a Jancsek, aki a rózsahegy-i zavargások idején is, mint számottevő

T Á R C A.

A nagyság útja.

— A „Felvidéki Híradó“ eredeti tárcája. —

Írta: Pogány Béla.

A mentőköcsi végigdöcögött a köruton, lassu, puha zökkenéssel. Sováry, a vén medikus álmosan nézett át a másik lócarra, amelyre tíz perc mulva egy valóságos méltóságos urat fog fektetni. Ezuttal a finom, gummikerektű kocsin ült, amelyen csak előkelő betegek szállításakor volt alkalma menni. A szegény marólgos cselédnyokra gondolt, akik fásult tagokkal fekszenek a rázós kocsiiban és akik menekülni szerettek volna az élettől. Látja a szemrehányó, beszédes szemektől, amelyek elátkozzák, miért mentette meg őket. Furcsának találta, hogy az egyik ember kedvesnek, mindenének tartja azt, ami a másik előtt gyűlöletes, ami elől a másik menekülni akar.

Előkelő negyed szük utcájába jutott a kocsis és Sováry szönyeges lépcsőn jutott föl az első emeletre. A méltóságos asszony, fiatal és szép, életerős nő, fogadta:

— Maga jött érte? — kérdezte anélkül, hogy félni lehetett volna az elérzékenyedtől.

Az öreg méltóságos már kellemesebb jelenség volt. Roppantul tetszett neki, hogy az orvos utravalónak konyakot diktált bele. Mosolygott az ágyban és ősz, kenőcsös baja-

szát pödörgette. Az első zökkenésnél azonban káromkodni kezdett:

— Hát uram öcsém mondja, ez a legjobb kocsijuk?

Később azonban ismét kedélyes volt és az életkedv sugárzott az arcáról. A fiatal és szép méltóságos asszony akkor már a szanatórium előcsarnokában várakozott egy hirneves professzor és egy fiatal, elegáns asszisztens társaságában. Az öreg méltóságos mosolygott rájuk:

— Szervusz doktorkák, élesek már a bicskák?

A medikus tiszteletteljesen megávoogelta a tanár urat, de nagyon bosszus volt magában. Haragudott a betegre, aki ilyen elbizakodott volt az életére, holott tudhatta, hogy mi vár rá. Jajgató, siránkozó, félelműben vacogó emberek rajzottak el előtte, akik maguk akartak megválni az élettől, s az utolsó percben szánalmasan vergődtek, kívánczoktaz vissza a szomorú bizonytalanságból az utálatos bizonyosságba. Ez pedig itt veszedelem tudatában gögős akarattal rájuk akar parancsolni az életmentőkre, hogy kergessék el az ólálkodó halált.

Az asszony kezében ott lóbálódzott a pompás krokodilbőrridikelt, lágyan domborodtak benne a bankók. Ez az ember mindent ezzel tett magáévá. Magát a nőt is, aki most utána hozta ide a hatalmas pénst,

visszaváltani az elpredált életet. A medikus, rajongó, bolondos fiu, szerette volna félre lökni a ragyogó arcu, szépséges asszonyt, ne álljon ott a tudós professzor mellett. Szerette volna végigvölteni a pompásan fűtött üveges folyosón:

— Félre céda! nem vagy méltó, hogy az ősz tudós mellett állj, beestelenőbb vagy, semhogy a leheleted érje az ő ruhája szögélyét. Te pénzért adad oda mindenedet, legszentebb kincsedet, szerelmedet. Mi is élni akarunk, de ha egyszer élünk, akárhogyan élünk, akkor már ugy hintjük tudásnak és szeretetünk sugarait, mint a nap a moleget és viláogságot.

És utálatos volt a mosolygós arcu, halála előtt álló vén is, akinek minden bizalma a felesége ridikeltjében van, s aki ebben a szemtelen gögijében az ő fajtájának legnagyobbjátölt azt kívánja, hogy hajlongjanak előtte, amikor neki van rájuk szüksége.

Igy haborgott az ifju, amikor beérték a betegszobába. Csupa fehér szinek, világos ablakok, egy egyenletes levegő. Mily boldogan halna meg itt a megbicskázott csizmadia legény, akinek a kórházban előbb három másnak a haláltusáját kell átélnie. Itt észre sem veszi az ilyen beteg, amikor lelke szines sugarai mind világosabbak lesznek, mignem átvonulnak a környezetet színtelen féhérségében. És itt maga, a finom, a kellemes, a meg-

tényező szerepelt. Akkor működésével a vádlottak padjára került, most kíváncsiak vagyunk, hová?

Egy reverendás alak is akadt, aki hivatalbeli főnöke Párvy püspök által elítelt Hlinka bünei mellett tüntetett avval, hogy átvészelt táviratot küldött az egybegyűlteknél: „A rendezőknek s az egész ünneplő körönszéknek hangos „nazdar“-omat küldöm.” Ennek a fölolvadásnak keretében leplezték le ugyanis Hlinka mellszobrát.

Vojtassék János turdoszini káplán, a táviratot küldő ur tehát Hlinka szellemének, büneinek hódolt, nem is szólva arról, hogy nagyon jól lehetett informálva, hogy ott egyébként is miről fog folyni a szó. A rózsahegyí tót nők sem akartak távol maradni plebánosuk ünnepeletéséről, ezek egy tót színekre festett szalaggal ellátott koszorút küldtek ezzel a fölírással: „Tót üdvözlét.”

Jancsek és Vojtassák. Az egyik otthon gyufákat készít és idegenben lángol, a másik óvatosabb kissé, mert lángoló érzéseit csak egy szűkszávu táviratra bizza. Kérjük az illetékes köröket, hogy fojtsa ki belőlük azt a ki-kitörő lángot, mert fiatal lobbanékony természetükkel még másokban is kárt tehetnek.

Az állam és a nyelv.

Irta: Anonymus.

Az állam nem annyira néprajzi, mint inkább és főleg földrajzi fogalom.

Fekvését, területét, határait nem a nyelv, hanem a földrajzi határok mutatják.

Valamint a szerb népek Szerbia határaitul menő része által lakott föld nem Szerbia, hanem Bosznia, ugy a magyar anyanyelvű csángók által lakott föld nem Magyarország, hanem Bukovina.

A beszélőtehetség vele születik az ember-

rel, a nyelv nem; a nyelvet kívülről jövő hatás útján szerzi meg az ember; a nyelv nem abszolút, hanem relativ fogalom; ha abszolút fogalom volna, akkor minden ember csak egy és ugyanazon nyelven volna képes beszélni.

A nyelv nem jogalany, azt tehát semmiféle joggal felruházni nem lehet.

A nyelv tulajdonképen gondolatok közlésére szolgáló eszköz, mely azzal a sajátssággal bír, hogy összetartja azokat az embereket, akik más nyelvet nem tudnak és ezekből népet alakít.

A nép azonban még nem állam, ehhez önálló közjogi szervezet és hatalom kell.

Az állam lakossága több népből is állhat és ezekből alakul a nemzet.

Igy van ez Magyarországon is, ahol különböző népfajokból való emberek laknak, de összeségükben csak egy nemzetet képeznek és egy államot alkotnak, mert Magyarország nemcsak az a föld, melyen magyar anyanyelvű lakosok vannak, hanem azok a területek is, amelyeken németül, tótul, ruthénnül, oláhul, szerbül és horvátul beszélő emberek laknak.

Ezeknek mindegyike Magyarország lakosa és mint ilyen, magyar állampolgár és a magyar nemzet tagja, tehát magyar.

Hiába is mondja Hlinka, hogy ő nem magyar, hanem tót, mert ő is magyar állampolgár, eszerint a magyar nemzet tagja és ebben az értelemben magyar csak akkor mondhatná azt, hogy ő tót, ha sikerülne neki Magyarországból kiszakítani egy darabot és abból Tótországot csinálni. Csakhogy az ilyen törekvő felségstértshez és pedig a fegyházba vezet.

A tapasztalás, a gyakorlati élet és a történet mutatja meg a helyes irányt, amelyen Magyarország népeinek haladniuk kell.

A nyelvi különbözőségek képeznek ugyan

némi nehézségeket, de ezek jónan ésszel és jóakarattal könnyen leküzdhetők.

Ha Magyarországon mindenki egy nyelven beszélne, vagyis ugyanazon egy néphez tartoznék, akkor nyelvi nehézség egyáltalán fenn nem forogna. Akkor sem volna semmi baj, ha Magyarország minden lakosa tudna nemcsak magyarul, hanem németül, tótul, ruthénnül, oláhul, szerbül és horvátul is, mert ezen nyelvek közül bármelyiket, sőt valamennyit keverve lehetne használni a törvényhozásban, a közigazgatásban, az igazságszolgáltatásban és a közoktatásban is; ez azonban lehetetlen, mert Magyarország lakosai mindegyikének egész élete nyelvek tanulásából állana.

Kétségtelen tehát, hogy Magyarországon csak egy nyelv lehet a törvényhozás, a közigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közoktatás nyelve; hogy pedig ez a nyelv a magyar nyelv, azt bizonyítani felesleges. Egyébként nem magyar nyelvti honfitársainknak nem is kell attól tartani, hogy ezáltal elvesztenék anyanyelvüket. Magyarországon évszázadokon keresztül a latin nyelv volt a törvényhozás, a közigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közoktatás nyelve és még sem latinosodott el senkisé; mindonki megtartotta az anyanyelvét.

Magyarország ezer év óta fennáll, különböző népeisége dacára, ez pedig hathatós bizonyítéka annak, hogy a nyelvkülönbség semmit sem ártott neki és hogy különböző népi békek egyetértésben éltek évszázadokon keresztül. Hátha éppen ezek a népfaji különbségek járultak ahhoz, hogy Magyarország fennmaradjon. Hátha igaz volna Szent István királynak a magyar törvénygyűjteményben olvasható következő tanítása: Unius Linguae uniusque Moris Regnum iubeat et fragile est.

Magyarország most válság előtt áll. Sok külső és belső ellensége a nyelvet szembeállította az állammal és arra törekszik, hogy

nyugtató az izgalom nélküli való, kényelmes semmi.

Az öreg méltóságot belefektették az ágyba és a lábához meleg vízzel tett üvegeket tettek. Aztán apró jéggömböcskékkel kínálák, mert erősen csuklott. Később az is megszűnt és beszélni kezdett. Delériumos, lazas gondolatok dülték az ajkán. Nagy terveket, országboldogító számárságokat kiabált hangos szóval. Aztán azt mondta a medikusnak:

— Fiam, ha maga most megmentene engem, örök hirneve volna.

A gyerekben hullámozott az utálat. Neki mindig azt mondták, hogy a tudomány új fölfedezései, súlyos esetek, nagy komplikációk fölismerészi termük a hirnevet. Ez a vén halandó, ez a körönszék eset, amelyben semmi új, semmi érdekes nincs, most azt beszéli, hogy őt kell megmenteni a haza jobbvoltáért, vagy miérsz, akkor fájjával együtt terem a babér számára.

— Lássá — folytatta a beteg — Faludy tanár ur milyen nagy, milyen hatalmas. Legnagyobb az országban. Hogyisne, Verebélyi bíró bélcasavarodását ő igazította helyre, Vaál grófon nagy operációt végzett és mint bizonyosan tudja, megmentette a miniszterelnök életét is. Én bízom benne és tudom, ismét nőni fog a hirneve.

Az orvos jött, átvette a medikustól a

betegét, s azt mondta, a méltóság asszony rögtön jön kifizetni a szállítás számláját. Addig várt és gondolkodott. Faludy professzor óráján képzelte magát, mikor az szégyenkezve mondta:

— Szerény tehetségemen kívül szorgalmas kutatásainnak, pontos bírálatainak és a tudományért való önzetlen küzdelmemnek köszönhetem mindenemet. Azt a kis nevet uraim, amely arra jogosít, hogy itt önök között megjelenjek és azt a módot, hogy mindenrendű és rangu embertársainnak legdrágább kincsét, az egészséget, haszonlesés nélkül adhassam vissza.

Azután eszébe jutottak a dikciók, amelyeket egykor pár év előtt a tanár jubileumán hallott. Mindenről volt azonban szó, csak a fehérszobás szenatóriumról nem, ahol kényelmes meghalni, csak a Verebélyi bíróról, a Vaál grófról és a miniszterelnökről nem emlékezett meg senki. Visszatérték azonban emlékezetébe azok is, amiket kint, vidéken hallott. — Otthon járt a szülőfalujában és a papnak mondotta el merészen, szép, magasztaló szavakban, milyen nagy ember Faludy professzor. Dícsősége az egész magyar kulturának, büszkesége az ujkori tudományak. Hatalmas és vakmerő ott, ahol a tett végrehajtásáról van szó és megfontolt, higgadt az elhatározásban. Olyan elméleteket adott, olyan fölfedezései vannak, amelyek egészen új korszakot alkot-

tak, új irányokat szabtak a tudományak. —

És a pap kenetes tudakossággal mondta:

— Igen tudom, az uraságunkat is ő operálja.

Az orvos végzett a méltóságos ur pulzusával. Éppen jeget kínál neki, amikor nyílt az ajtó és jött a professzor a méltóságos asszonnyal. Az asszony a duzzadt ridikülből pénzt vett elő és kifizette a medikus nyugtáját, a tanár ur pedig a betegágyhoz közeledett. Az mosolygott feléje:

— Nos professzor ur, meghalunk egy kicsit?

— Óh méltóságos uram milyen kedélyes...

— Vágni fog doktorkám, ugy-e?

— Azonnal megmondom méltóságos uram.

És ha igen, az is gyerekekjétek minálunk? Méltóztatik emlékezni, a miniszterelnök ur ő exellenciája is...

Az ablakon szines sugarak szöktek be. Az orvos odasietett és lebecsültotta a redőt, hogy a nyugalmas fehérséget megmentse. A medikus érezte, hogy ezek a kellemetlen, éles színek hozzák létre agyában a furcsa gondolatokat. A lassu és puha szökkenést mentőkocsiban azonban ujra fölédződtek emlékében a Verebélyi bíró, Vaál grófok és maga a kegyelmes miniszterelnök esetei. És azon töprengett, hogy ha ő most assistens lehetne, a Faludy professzor mellett, amikor a mosolygós méltóságot megoperálja.

Magyarország népeinek mindegyike álladalmi szervezettel bíró közjogi alany legyen, ami a magyar nemzetnek politikai felosztása és Magyarország területének feldarabolása nélkül nem eszközölhető.

Nagyon helyes tehát az, hogy Magyarország ellenségeit a magyar törvényhozásba bocsátani nem engedik, ahhoz azonban szó fér, vajjon az az eszköz, amellyel azt elérni óhajtják, célirányos-e?

Sokan a választói jog gyakorlását a magyar nyelv tudásához akarják kötni. En ezt helyesnek nem tartom.

Azért nem, mert 1. az erőszakos magyarosítás színezetével bír; 2. mert ez az intézkedés sok magyarérzelmet választót a választói jog gyakorlásától megfosztana és végül, mert nem tenné azt lehetővé, hogy Magyarország ellenségei a törvényhozásból kizárassanak.

Igazságtalanul vádolnak bennünket, hogy erőszakosan magyarosítunk; kerülnünk kell tehát mindent, ami ilyen vádra okot szolgáltatna. Már pedig kétségtelen, hogy a fentemlített intézkedés anyagot szolgáltatna az erőszakos magyarosítás vádjához.

Magyarországnak sok állampolgára van, a ki hül fia hazájának, de magyarul nem tud; a fentemlített intézkedés által tehát ezek a választói jogtól meg volnának fosztva.

Ennek ellenében számosan vannak olyanok, akik tudnak ugyan magyarul, de ellenségei Magyarországnak.

Más eszökről kell tehát gondoskodni, a mely alkalmasabbnak mutatkozik arra, hogy Magyarország ellensége a magyar törvényhozásba be ne jusson.

Es pedig a választók nérvégzéskébe csak az az állampolgár volna felveendő, aki esküt, illetőleg fogadalmat tesz arra, hogy Magyarországhoz, annak koronás királyához és alkotmányához hű és engedelmes lesz és sem szóval, sem tettel semmi olyat nem cselekszik, ami Magyarország területi épségét, vagy lakosainak békés együttmaradását veszélyeztetné.

Ruttkai Ráth Péter ünneplése.

A Felvidéknek ünnepe volt e hó 20-án. Ünnepet ültünk akkor, midőn Iglón összegyűlve, ruttkai Ráth Péter előtt meghajtottuk az elismerés zászlóját, midőn az ő áldásdus, fáradhatatlan munkásságának huszadik évfordulója alkalmával mélyesleges hálánkról, őszinte és odaadó ragaszkodásunkról biztosítottuk.

Mert ha valaki, úgy éppen vármegyénk közönsége az, mely felette sokat köszönhet az ő bölcs, körültekintő igazgatásának! Vélünk együtt érzett és dolgozott mindenkor, ha a nemzeti ügy védelméről esett szó s nem egyszer személyes jelenlétével segédkezett, hogy ügyünket — a magyar ügyet — diadalra juttassa. E mellett nem feledkezett meg soha arról, hogy tőle telhetőleg — sokszor nagy áldozatok árán is — emelje, előmozdítsa annak a községnek kulturális és gazdasági érdekeit, melynek révén és a király kitüntető figyelem folytán közte és közöttünk szorosabb kapcsolat létesült.

Hogy Ruttkai alig egy decimimum alatt ily rohamosan fejlődött, hogy Ruttkai aránylag rövid idő alatt szívben és érzésben magyarrá lett, legfőképp kinek volna köszönhető, ha nem ruttkai Ráth Péternek, ha nem az igazgatása alatt álló vasut áldozatkészségének

ha nem az ő nemessége és magyarosan érző szívének és lelkének.

Örömmel, lelkesültséggel kértünk tehát, mi is a nevezetes évforduló alkalmával megállapított ünnepekből s az előtte tolmácsolat hálánk és ragaszkodásunk minden bizonnyal szívünk legőszintébb érzéséből fakadt.

A lélekemelő ünnepélyről egyébként a következőket jelentjük:

Vármegyénk közönségének képviseletében *Bulyovszky* Simon megbízott. tag, *Akantiás*. Ödön *Arvaszki* tlnök, dr. *Zathurecsky* Miklós aljegyző és felelős szerkesztők jelentek meg Iglón. Ruttkát annak öt tagu küldöttsége, névszerint: *Kovács* Kálmán körjegyző, *Judik* András községi bíró, *Ruttkay* Gábor albíró, *Lang* Ignác és *Klein* Ferenc képviselték.

Ráth Péter délelőtt 10 órakor érkezett meg Iglóra, ahol az állomáson nagyszámú közönség várta s lelkesen megjelenezte. Az iglói pályaudvaron *Vojnár* Tamás állomásfőnök üdvözölte a vezérigazgatót, akit azután hosszú kocsisor kísért a vasuti internátusba. Ennek bejáratánál *Putsch* Tóbiás gondnok mondott üdvözlőt, azután az intézeti díszterembe kísért a közönség Ráth Pétert, akinek *Stetka* Gyula festőművész által festett arcképét a program szerint ott leplezték le. Az ünnepi beszédet *Hausser* Adorján dr. vezértitkár mondotta. Ráth Péter, akit az egybegyűlt közönség meleg órációban részesített, megköszönte a szeretet és figyelem megnyilvánulását s ígérte, hogy a jövőben is ugyanazok az elvek fogják irányítani munkásságát, amelyek eddig vezették, majd hangoztatta azt az óhaját, hogy ezután még fokozottabb módon és hatásosabb eszközökkel kíván munkálkodni a kassa-oderbergi vasut fölívágásán és a vasut alkalmazottainak a jólétén és boldogulásán. *Bodnár* Elek intézeti növendék is köszöntötte az internátusi ifjúság nevében a vezérigazgatót, majd az intézeti énekkar énekelt s ezzel az ünnep véget ért.

A képleleplezés után az ünnepélyen megjelent vármegyék, városok és testületek küldötteit fogadta a vezérigazgató.

Vármegyénk és Ruttkai község háláját, elismerését és jókívánásait *Bulyovszky* Simon tolmácsolta, melyre a vezérigazgató meghatóan válaszolva, biztosította a küldöttséget, hogy azt a jó viszonyt, mely eddig is összekötötte vármegyénk közönségével, hűségesen ápolni fogja a jövőben is.

A küldöttségek fogadása után, délután 4 órakor a Vigadó nagytermében társasbéd volt, melyen mintegy négyezsázan vettek részt.

A megjelent vármegyék nevében *Neogrády* Lajos, Szepesvármegye alispánja üdvözölte a jubiláló vezérigazgatót. (ch.)

H I R E K.

A F. M. K. E. turóczi vármegyei választmánya ma délután 3 órakor tartja évi rendes közgyűlését a vármegyei nagytermében, melyre a tagokat ezuton is meghívja az elnökség. Tekintettel a tárgysorozat fontosságára, kívánatos, hogy a hazafias célt szolgáló egyesület tagjai minél nagyobb számban jelenjenek meg a közgyűlésen.

Eljegyzések. *Graben* Jenő, helybeli nagykereskedő eljegyzte *Barta* Micike kisasszonyt, Budapestről. — *Tolléry* Gyula a „Szepesi Lapok” tulajdonoszerkesztője eljegyzte *Haltenberger* Malvin kisasszonyt, *Haltenberger* Rezső iglói szövőgyáros bájos leányát. Szívvel gratulálunk!

Uj fűrdőorvos. *Stubnyafűrdő* írja tudósítónk, hogy a fűrdőidény alatt a fűrdőbe érkező betegok kezelését az ujonnan megválasztott fűrdőorvos, *Szontágh* Miklós doktor fogja ellátni.

A tanítóképző telkének átadása. A *Stubnyafűrdő* építendő tanítóképző telkét *Körmöcbánya* város a folyó hó 23-án, csütörtökön adta át *Kisfalu* községnek. Ekkor jötte ki a kir. járásbírósg épületeire szánt telket is. Amint értesülünk, az új tanítóképző intézet építését még a nyár folyamán megkezdik.

Megjutalmazott gazdasági cselédek. A földmivélsügyi m. kir. miniszter, hosszú és hűséges szolgálatukért, kitüntető oklevelet adott *Jablunka* Ignác tarmói, *Pavlovics* János turóczi narmtoni és *Stefanics* András neczpáli gazdasági cselédeknek. A megjutalmazott cselédeknek a földmivélsügyi miniszter kitüntetését *Gáffor* Dezső szolgabíró nyújtotta át szép és lelkesítő beszéd kíséretében.

A feltámadás ünnepe. A nagyszombati szokások katolikus ünnep igen szép időben folyt le, ami alkalmat szolgáltatott arra, hogy a hívők a szokottnál nagyobb tömegben vettek részt a körmenetben. Az egyházi szertartást *Cseréi* Emil kanonok végezte.

Tomaneket elcsapták. Az izgága hecc-kaplánnak, mint értesültünk, *Párry* püspök kifelé fordította a szekeret rudját az egyházmelegéből. Az állás nélküli maradt kaplánosok most egyéb keresetforrás hiányában, *Hlinka* páter által már kitaposott ösvényre lép, elmegy *Morrába*, de nem íszonokolni, hanem énekelni. Ugy értesültünk ugyanis, hogy a nevezetes személyiség pompás hanganyaggal rendelkezik s ezt iparkodik felváltani apró pénzre, odaát a *Morva* testvéreknél. Közutjában az ének mellé a zenekíséretet egy mártoni hölgy fogja szolgáltatni, akinek nevét már több ízben olvastuk a hasonló célt szolgáló programokon.

A helybeli fogyasztási szövetkezet ma délután 3 órakor tartja évi rendes közgyűlést, melyre a szövetkezeti tagok, a tárgysorozat közlése mellett, külön meghívók után hívaik egybe.

Nyilvános számadás és köszönet. Az Országos Gyermekevédő Liga számára *Turóczi* narmtonban a folyó évben 1118 korona 80 fillér, azaz *egyezeregyszázötvennyolc korona 80 fillér* folyt be és küldetett el a Liga számára a Magyar agrár és járadékbank részvénytársaságnak Budapestre. (Múlt évben 760 korona 34 fillér.) A bevételek részletezve a következők: a piacon kiállított urnába befolyt április 2-án 420 korona, április 3-án 304 korona, összesen 724 korona. A helybeli iparos- és kereskedőcégek jádományai április 4-én 209 korona 10 fillér. *Spitz* Károlyné lakásán kisleányok előadásán befolyt 12 kor. s egy vig társaság adott 6 koronát. [Ehhez járul még a folyó évi április 11-én rendezett műkedvelői előadás tiszta jövedelme, 167 kor. 70 fillér, összesen tehát 1118 kor. 80 fillér.] A műkedvelői előadás bruto bevétele belépő-

jegyekből és felülfizetésekéből. 278 korona 32 fillér volt, az előadás, valamint az urna körüli kiadások 111 korona 12 fillért tesznek ki. Felülfizettek: Justh Ferenc 14 korona; Graber Jakab, Kontsek József, Párvy Endre 5—5 koronát; Székely Ferenc, dr. Zányi Kálmán, Omilják János 2—2 koronát; Doktor Tivadarné 1. korona 20 fillér. Az április 4-ki gyűlés alkalmával a következő kereskedő- és iparoscégek adakoztak: Turóci Hitelbank, Bindfeld A., Graber Miksa és fia 20—20 kor.; Iparbank 10 korona; Grossmann Miksa, Gasparik J., Wix M., Kmety J., Löwy M., Fischer Lajos, Láng M., Kuffler Zsigmond, Moskóci Ferencné, Spitzer Ede, Rolko J., Balko és Starke, Toperczer Sándor, Löwy Zsigmond, Thomka Milos, Grossmann Árnin 5—5 kor.; Fischer Árnin, Spitzer Mór 4—4 kor.; Klein Sz., Fábrý J., Holländer S., Kianieska B., Starke S., Lamos J., Schultz L. 3—3 korona; Tessák S., Hvizdák J., Kucharik P., Schwarz Kálmán, Röszer J., Strauss Józsa, Cziller A., özv. Politzer S.-né, özv. Ivánka T.-né, Patsch Béla 2—2 korona; Pollacsek J. 1. korona 30 fillér; Héda B., Szeppell J. Spitz K., Misik J., Steiner L., Spacsek J. 1—1 kor.; Matula J., Ursiny P. 40—40 fillér. Midőn e számadásokat a tisztelt közönség elé terjesztsem, elmulaszthatatlan kötelességemnek tartom hálás köszönetemet kifejezni mindazoknak a hölgyeknek és uraknak, kik részint szíves közreműködésükkel, részint nagylelkű adományaikkal e fényes s kis városunk viszonyait messze túlhaladó anyagi és erkölcsi sikert elősegítették. A szíves közreműködők közé tartoznak azok a hölgyek, akik két napon át az urnánál jelen voltak, akik a gyűlést eszközölték, elsősorban a társléányok, dr. Klinszter Károlyné, mint a közreműködők legbuzgóbbja, valamint a hangversenyből és két szindarab-ból álló műkedvelői előadás összes kiűnő szereplői s a zenakarnak fíradhatatlan tagjai, a nemes lelki adakozók közé tartoznak a turóciszentmártoni bőkezű kereskedő- és iparoscégek s mindenki, aki az urnába adakozott. Utóbbiak között nem szabad megfeledkeznünk a helybeli állami felső keresk., polgári fiu- és leány-, elemi fiu- és leányiskolák tanulóiról sem, akiknek testületi felvételére és lelkes adakozására valóban meghatározó látványt nyújtott. Turóciszentmártonban, 1908. évi április hó 20-án. *Boldis Ignác*, elnök.

Nagyzási hóbot. Az amerikai népbolondítók már nem elégsznek meg Magyarország szétdarabolásával, most már az Egyesült-államokat is kikezdték. Megyékre, kerületekre osztították fel Amerika szabad földjét, melyeket saját nagyjaikról neveztek el a következőképen: Mudrony Pál vármegye, Stur Lajos vármegye, Franciszy János vármegye, Hurban M. József vármegye stb. Ugy hiszem, ehhez nem kell magyarázat. Rísum tenetis...

Gyermeknap Mosócon. Mosócon Dittert Gyuláné tette magáévá az elhagyott gyermekek ügyét. A nagy buzgalommal végzett gyűjtési eredményét itt adjuk: Fogyasztási szövetezet 20 korona; Dittert Gyuláné, Magyar Olvasókör, Toperczer Vilmos 5—5 kor.; Barrois Andor, Klein Emil, dr. Pozsaszky József 4—4 korona; Kohút János, özv. Kosináné 3—3 korona; Kovács Sándor, Kosina Ignác, Gracza Vilmosné, Schavrdá Betti, Skultéty Gézané, Handek Antónia, Veszolovszki János, Lilge Samu, Hriánka János, Weisz Zsigmond, Hlavács, Weisz Hedrik, Hrivnák József,

Csajka János, Kollár József, Csajka András, Zlatner Ede, Riecsánszky Matild, Wojtek Nándor 2—2 korona; Bibza János, Jamriska János, Starke Bezsé, Lányi János, Valoczi Mária, Lilge Rozsó, Rosenzweig Pinkusz, Hrivnak Emilia, Zsúth Adél, Rizner, N. N., Holzman Dániel, Franyo János, Miesik András, Mesa Paula, Kollár Mária, Ehrenthal Samu, Csicsmanecz Józsefné, Sztraka Károly 1—1 korona; Savol-Samu, Scheer Jakab 60—60 fillér; Bernath Ernoth, Robinsohn 40—40 fill. Befolyt összesen 113 korona.

Ingyen megtekinthető és a vásárlásra nem kötelező *Svehla János* turóciszentmártoni kárpitos és butorraktáros valódi mahagóni hálószoba- és pallasderedébi-butorköbök stb. stb. berendezést butorraktára, mely — az árakra való tekintettel is — versenyképessé lett bármely nagyvárosi hasonló üzlettel szemben.

Véres verekedés a magyar szó miatt. Gyalázatos gaztettet követett el néhány tő munkás a múlt vasárnap. *Frider Gyula* kovács, aki a turáni új vashidnál dolgozik, találkozott néhány tő munkással, akiket magyarul köszöntött. Ezek a garázda betyárok; felfrottyanva a magyar szó miatt, nekiestek az egymagában álló embernek s anynyira összeverték, hogy végtagjait nem bírja mozgatni. Az elhívott orvos a szerencsétlen ember fején több súlyos természetű sebet konstatált s ezenkívül ugy össze van verve, hogy néhány hétre munkaképtelenné lett. A csendőrség keresi a hűköket.

Szerencsétlenül járt pályáőr. *Kundrács János* pályáőr, az elmúlt vasárnap Iglóról hazakeresztet fiával s pályakocsin hazafelé tartott a sztracsnoi őrházhoz. Amint a rutkai bevágásba értek, szembe jött velük a 254. számú gépvonat. Az összeütközés elkerülhetetlen volt. A fiu nem vesztette el lélekjelenlétét, úgy ugrással lent termet a pályakocsiról, de az apa a gép kerekei alá került, melyek bal alsó lábszárát teljesen leszakították. A szerencsétlen embert azonnal Rutkára szállították, honnét az első orvosi segély után, még aznap a tescheni kórházba vitték.

Garázda cigányok. *Berko János* és *Garalka Zsuzsi* cigányok valami miatt összeütköztek *Záborszky Sámuel* ivánkaföldi gazdával s nagy dühvel behatolva annak udvarára, törni, zuzni kezdtek mindent, ami kezük ügyébe akadt. A garázda cigányokat csak nagynehezen sikerült megfékezni. A csendőrség fejelejtente az esetet a királyi járásbírósnak.

Nagy állatsereglet Turóciszentmártonban. Ritka élvezetben részesül városunk közönsége. Ugyanis e hó 25-én kezdte meg előadásait *Koczka* Testvérek állatsereglete, melyben több mint 30 idomított ragadozó vadállat van. Az előadások egy nagy vasérc-kuszban tartanak. Különösen érdekes egy oroszlan mutatványa biciklin. A műsorból különösen kiemelendők *Koczka* Jarovov világhírű állatszelidítő hajmeresztő mutatványai.

A lucskiak forrongása. Lucski községben, ahol az izgatók hónapok óta lájztják a népet a plébános ellen, husvét vasárnapján megint nagy forrongás volt. A lucskiak tudvalevőleg bojkottálták a templomot és istentiszteleteiket a temetőben tartották. Husvét vasárnapján a temetőből hazavonuló néptömeg megállott a templom előtt és szidalmazni kezdte a papját. Szmisszár plébános a tanító és a jegyző kíséretében éppen kijött a

templomból, amikor a tömeg nekítámadt és fenyegető magatartást gyanusított. Csak a község hazafias érzelmi lakosságának köszönhető, hogy ez alkalommal nagyobb baj nem történt. A községben uralkodó viszonyokat jellemzi az a körülmény, hogy az iskola magyar érzelmi tanítója kénytelen a tanítást megszüntetni. A fölízgatóit tő szülők izgatják saját gyermekeiket a magyar szó ellen, annyira, hogy ingutóbb a magyar iskola-könyveket az utcára dobálták. Amikor a tanító emiatt az iskolagyermeket megdörögálta, ezek kiabálni kezdtek, amit a parasztaasszonyok hallván, berontottak az iskolába, ahol fejszével fenyegették meg tanítót. Erről a tanító sürgős jelentést tett Liptó megye tanfelügyelőjéhez.

Kiss szerencsése nagy! Köztudomásu, hogy a m. kir. osztálysorsjáték tervezete a legkedvezőbb nyeresi esélyeket nyújtja. Nagy nyeresmények mellett számos kisebb nyereségek vannak és különösen az, hogy a fele a kibocsájtott sorsjegyeknek — tehát minden második — nyer, az oka, hogy a nagyközönség minden rétege kipróbálja szerencsését. Ezer és ezer ember lett ily uton szegényből gazdaggá. Az osztálysorsjáték legutóbb megjelent képmes leírását érdeklődőknek ingyen és bérmenten küldjük meg. Az új sorsjáték I. osztályának húzása május 21. és 23-án lesz. Tegyen szerencsesikérletet és vásároljon sorsjegyet az előnyösen ismert *Kiss* bankházában (Budapest, Kossuth Lajos utca 13.) mert pontosan és lelkiismeretesen szolgálja ki vevőit és mert *Kiss szerencsése nagy!*

Kiűnő anyagokból készült

olcsó

sírkövek

kaphatók

STEINER LAJOS

Árúgyűnőségében

Turóciszentmárton.

Javítások és el-
évült sírköve-
k kijavíthatnak!

Levélbeli meghí-
váásra jövek!

ISKOLAI ÜGYEK.

Hivatalos rész.

Turócz vármegye kir. tanfelügyelőség.

596. sz.

1908.

Turócz vármegye valamennyi elemi iskolák tanítóinak és tanítónőinek.

A vallás- és közokt. m. kir. miniszter folyó évi április hó 10-én 43783. sz. rendeletével a folyó iskolaév szünetidejében az 1906. évi január hó 10-én 102594/1905. sz. alatt kelt rendelettel kiadott tanítói és tanítónői továbbképző tanfolyamok szervezeti szabályzatában foglaltak alapján f. évi július hó 6-tól kezdődőleg több állami képzőintézetnél a korábbi évekhez hasonlóan 3 hétre terjedő tanítói és tanítónői továbbképző tanfolyamok fognak tartatni, mégpedig: tanítók számára a buda-

pesti I. kerületi, az aradi, a bajai és a kolozsvári állami elemi iskolai tanítóképző intézetekben; tanítónők részére pedig a budapesti II. kerületi és a pozsonyi állami elemi iskolai tanítóképző intézetekben.

Ezen tanfolyamokon az életbeléptetett népiskolai új tantervre való tekintettel különös figyelem fog fordíthatni a magyar nyelv tanításának módszerére a magyar nyelvű népiskolákban, továbbá a rejzra, az énekre, a kézügyességre (slüid) és ezeknek népiskolai metodikájára.

Mindegyik tanfolyamra 50—50 hallgató vétetik fel, akik közül tanfolyamonként 30—30 hallgató állami költségen nyer az intézet internátusában szállást és étkeztetést, azonkívül 15—15 korona utazási költségben is részesül.

A saját költségükre jelentkezett többi hallgatók ingyen szállást nyernek az intézetben, hol mérsékelt áron étkeztetést is kaphatnak. A felsorolt hat tanfolyam bármelyikére való felvételtől folyamodhatnak az ország bármely részében lakó és bármilyen jellegű elemi népiskolánál működő okleveles tanítók és tanítónők.

A felvétel iránti bélyegtelen kérvények azon illetékes megyei kir. tanfelügyelőnél nyújthatók be, akinek a tankertületében a folyamodó működik.

A pályázati határidő 1908. évi május 1.

Turócszentmárton, 1908. április 22.

Dr. Künztler Károly, s. k.
kir. tanfelügyelő.

Gyermekelőadás. — A helybéli áll. polg. leányiskola önképzőkörében az Országos Gyermekliga, részben a saját könyvtára javára folyó évi május hó 3-án (vasárnap) működvelői előadást rendez, amelyre az áll. polg. leányiskola ezuton hívja meg az ifjuság és a tanügy barátait. — Gyerek folyó évi április hó 27-ikétől kezdve Moszkóci Ferencé könyvkereskedésében, Ruttkán pedig Schultz Ármin kereskedésében előre válthatók. — Az előadás műsora a következő lesz: 1. Erkel Ferenc: Ima a hazáért a „Bánk bán” című dalműből. Előadja az iskolai énekkar. 2. A Tóvél, monológ, írta Farkas Imre. Előadja: Labáth Erzsébet int. növendék. 3. Schubert: „Marche Militair” Op. 51. zongorán 4 kézzel előadja Sterner Eleka és Sterner Rózi int. növendékek. 4. Incedy László: „A nővér”, szavalja Winter Fáni int. növendék. 5. Rossini: Tanc-Kardal „Tell Vilmos” operából. Előadja az iskolai énekkar. 6. Éji látogás melodráma, írta Gyulai Pál zenéjét szerzette Káldi Gy. Szavalja: Koppermann Frida, zongorán kíséri Schultz Margit int. növendékek. 7. A tolvaj. Színmű 1 felvonásban írta Herceg Ferenc. Személyek Gida (14 éves) — Balzsanka Gabriella, Margit (13 éves) — Barta Margit. Béni és Lenke (7 éves ikrek) — Ormai Margit és Borbely Ilona, Gyurka — Iring Aranka, Mariska — Brix Margit int. növendékek. Kezdeté pont 5 órakor. Helyárak: Az első 5 sor 1 K. a többi sor 70 fillér. Állóhely 50 fillér. Karzat 20 fillér. Felülvezetések köszönettel fogadhatnak.

KÖZGAZDASÁG.

A burgonya peronospora betegsége.

Közi: Matuskovich Mátys.

A burgonya eme betegségét a peronospora vagy phitoptora infestans nevű fonalás gomba idézi elő. A nagymértv pusztításokat okozó betegséget közönségesen burgonyavésznek nevezik a gazdaközönség.

Fellepte alkalmával nagy rémtület okozott a burgonyatermesztők között. A rémtület indokolt volt, mert ama vidékeken, hol a burgonya gumója a szegényebb népek fő táplálékát szolgáltatja, a vész nagymértv fellepte az éhínséget hozta magával.

Valószínűleg Amerikából került Európába, hol Elzászban észlelték először 1816-ban, 1829-ben Franciaországban Orléans környékén mutatkozott, 1834-ben Angol-, Skóci- és Írországokban pusztított, majd a 30-as évek végén Németországban okozott jelentékeny károkat. Nálunk 1845—47. körül mutatkozott s a 70-es években oly dühvel rombolt a hegyvidékeken, hogy a felvidéki vármegyékben, hol az alsóbb osztályú nép mindennapiját képezi, éhínséget” okozott.

A mai napokban már nem tesz oly nagy károkat a burgonyavész ama vidékeken, hol felismerik és rendszeresen védekeznek ellene.

Hogy meggyékben tíz esztendőnként 2—3-szor igen érezhető károkat okoz a burgonyavész, ezt okozza egyrészt a burgonyavetőmagjának gondatlan megválasztása, a helytelen trágyázás s a burgonya alá alkalmazott trágya helytelen s gondatlan kezelése, a burgonya eltartására szolgáló vermek, pincék, továbbá burgonya prizmáknak szánt területek gondatlan kezelése, a gondatlan vemelés és a phitoptora infestans fonalás gomba fejlődésére kiválóan alkalmas meleg, csapadékos éghajlat, mely meggyékben divik.

A burgonya peronosporája megtámadja a szárát, levézetet s a talajban levő gumókat egyaránt. Fellepte alkalmával azt vesszük észre, hogy a levél felső lapján, a széleken, különösen a levélhegy felé barna foltok mutatkoznak, mely foltok élesen határolt éltek. Veltük szemben a levél alsó lapján pedig hamvasfehér penészhez hasonló foltok jelentkeznek, ezeket azonban csak nedves időben észleljük, mert amint beáll a szárazidő a penészszerű hamvas foltok eltűnnek, elhullanak.

A phitoptora infestans élettani fejlődéséről rövidesen csak azt jegyezzem meg, hogy a kifejlődött fonalgombák egy része hull el a talajra, honnan az esővíz által lemosatik a gumókra s azokat fertőzi meg, egyrésze a talajban marad, egyrésze a szél által vittetik tovább és fertőzi az utjába akadó burgonyatáblákat. A megfertőzött beteg gumók egyrésze nedves időjárás alkalmával még a talajban rothad el, ha ellenben száraz az idő, úgy a kiszedés után a pincében vagy prizmában pusztul el, megfertőzve a szomszédságban levő gumókat.

Igy meggyékben az évről-évre a gondatlan gazda jószágán, kinek nemcsak vetőmagja, trágyája, burgonya eltartási helye, hanem szántóföldje is át meg át van itatva a burgonyavész káros csiráival. Nem csoda, hogy a hozzáértő szorgalmas gazda sem tud védekezni ellene, hiába szedi össze minden tudását,

jókarátát, hiába fátad és költsékesik; minden védekezése munka és pénzráldozata méddé marad, mert a kis szellő, mely a burgonyavész fejlődése idején júliusban, augusztusban, bár kellemes lehet bárkinek, ki szabad idejét a szabadban tölti, de annál károsabb ama igyekvő burgonyatermelőre, kinek szomszédjai nem törődnek a burgonyavész terjedésével s nem igyekeznek a vész terjedését meggátolni. Hissz mint fent emlitem a szél a szomszédból is áthozza a vész csiráit.

Misem könnyebb, mint ezen káros betegség terjedését a minimumra redukálni, csupán egyesült erővel kell a védekezéshez hozzálátni.

Védekezés: Már a talaj előkészítése alkalmával jusson esztünkbe, hogy ott, hol a burgonyavész jelentékeny károkat okoz a burgonyában, ne adjunk alája istállótrágyát, hanem azt élvoteményre alá alkalmazzuk. Ellenkező esetben is csak jól kezelt érett szarvasmarhatrágyát adhatunk a burgonya alá, azt is lehetőleg még ősszel szántsuk alá vagy legalább teregessük el.

(Vége következik)

Szerkesztői üzenetek.

Anonimus Budapest. Annnyira el voltunk foglaltva aktuális kérdésekkel, hogy csak most tudunk az érdekes értekezésnek helyet szorítani. Köszönet. — V. V. Dubovó. Nincs miért! Mi viszont arra kérjük, hogy tudósításaival keressen fel bennünket. — K. J. Ivánkafalu. Igazán nem tudok most időt szakítani. Hétfőn annyival kevésbé, mert nem leszek itthon. — Érdeklődő. Nem veszünk részt az ön által kért kabaretben, már csak azért sem, mert eddig nincs róla tudomásunk. De ha volna, akkor sem vennék részt, bár mint igen nemes célú mozgalmat minden erőnkkel támogatnánk. Nekünk az közbömbös, hogy ki rendezi.

Szerkesztésért felelős: Dugovich Títus.

Helyettes szerkesztő: Boldizsár Boldizsár.

Kiadótulajdonos: Moszkóci Ferencné.

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

pedika

egy régióknak bizonyult hásszer, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közbömbös, oszónál és meghűléseknel, bódorszerűen használva.

Figyelem! Estetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget tegyük meg, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzésével ellátott dobozba van csomagolva. Ara üvegekben K—80, K1.40 és K3.— és úgyis minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerészára az „Arany országhoz”,
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.

Turócsvármegyei raktár: Schönhaich Viktor gyógyszerésznél Zlénóváralján — és Toperczer Sándor gyógyszerésznél Turócszentmártonban.

Szapatóriumú levélpapíros kapható
MOSKÓCI FERENCÉ

könyv- és papírkereskedésében
TURÓCSZENTMARTON.
Ara 2 korona 40 fillér és 3 korona.

Wix Miksa

fűszer- és csemegekereskedése
Turócszentmárton.

Franzia és magyar
cognac és pezsgő, asz-
tali borok, likőrök stb.
nagy raktára.

Üvegezési vállalat!

213/1908.

Faarverési hirdetmény.

A Vanyovka községi volt urbères birtokosság 1908. évi május hó 18-án, délelőtt 11 órakor a babini volt urbères birtokosság elnökének házánál tartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen eladja a tulajdonát képező erdőnek az 1908. évi 28649 I/A—2 sz. F. M. rendelettel kihasználásra engedélyezett 17-7 K. holdnyi rendkívüli vágásterületen tövön álló 12919 drb. lucfenyőnek 5251-83 tm.³ mü- és 1312-98 tm.³ tűzifa és kéregre, valamint 1678 drb. jegenyefenyőnek 412-75 tm.³ mü- és 45-85 tm.³ tűzifára becsült fatömegét. Kikiáltási ár 44949-78 kor. Kiszállítási határidő: bezárólag 1909. évi április hó 1-ig.

Ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe:

a) ha a hirdetményben kitézött óra előtt nyújtatnak be; b) ha tisztán kivethető számjegyekkel s egyszersmind betűkkel is kiírva tartalmazzák a megajánlott összeget; c) ha az ajánlat szövege, valamint annak borítéka kívül az értékesítés tárgyát képező használati megjelölését szösz szerint tartalmazza, ugyanint az a hirdetményben foglaltatik; d) ha lepecsételve és ivenkint 1 koronás bélyeggel ellátva adatnak be; e) ha tartalmazzák azt a nyilatkozatot, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát teljesen aláveti; f) ha bánatpénz-képen 4500 koronát tartalmaznak; g) ha ugyanint vannak aláírva, hogy az aláírásból az ajánlattevőnek neve és lakhelye (utolsó postaállomás) világosan kiolvasható; h) ha a boríték kívül „Ajánlat a Vanyovka községi volt urbères birtokosság 1908. évi rendkívüli vágásából eladandó fakészletre” felirással van ellátva. Utóajánlatok egyáltalában nem fogadlatnak el. Az árverés eredménye az elfogadott ajánlat benyújtójára azonnal, eladóra azonban csak az illetékes hatóság jóváhagyása után válik kötelezővé.

A részletes árverési és szerződési feltételek az alsókubini m. kir. állami erdőhivatalnál, az annak alárendelt alsókubini m. kir. járási erdőgondnokságnál és a birtokosság elnökénél tekinthetők meg naponta 11—12 óra között.

Alsókubini, 1908. évi április hó 23-án.

M. kir. járási erdőgondnokság.

A „Török“-féle gyermektápliszit

a legjobb tápszer verszegény és gyenge gyermekeknek, gyomorbagosoknak és lábadozó betegeknek. 1 dob. 1 K. 80 fill. Törvényesen védve. Egyedüli elárulítás Toperczer Sándor gyógyszerárában Turócszentmártonban.

Az Universum-krém HANSI véd-jegyvel

azzal a tulajdonsággal bír, hogy az ember bőrét finommá és puhává teszi, kiültést és vörös foltokat már néhány nap alatt megszüntet. Lefekvés előtt az illető testrészt e krémmel bedörzsölgendő. Hatása kellemes. Számítalan levél így szól: „Hálás köszönet a korszakalkító találmányért, égési sebéim néhány nap alatt teljesen elmúltak.” „Küldjön újabb 10 tubust barátaim részére, hatása belső bajoknál valóban páratlan.” „A minta-tubust legjobban eredménnyel használtam régi sebem ellen, kérek utánvételt még 10 darabot.” Így érkeznek az elismerő sorok. Az Universum-krémnek tehát egy háztartásban sem szabad hiányozni.

Főraktár:

Chemisches Laboratorium,

Wien, VII., Mariahilferstrasse 38.

ÁRA 1 KORONA.

HÉDA B.

fűszer- és csemegekereskedése
Turócszentmárton.

Herkules sör, legfinomabb aradi
borok, likőrök és rumok.
Mindenféle déli gyümölcsök.

Haltenberger Béla

Kassa

ruhafestő, vegytisztító és gőz-
mosó gyárainak képvisellete:
Reisz Lipótnál, Turócszentmárton.

Turócszentmártonban csak 5 napig látható!

KOCZKA TESTVEREK

állatsereglete és Vascirkusza

április 25-én kezdte előadásait harminc különféle ragadozó vadállattal. Naponta d. u. 4 és este 8 órakor nagy idomító előadás a vadállatok etetésével egybekötve.

Vasárnap délelőtt 11 órakor és délután 4 órától kezdve óránként tartatnak előadások.

Helyárak: Első hely 80 fillér, második hely 40 fillér. Katonák és 10 éven alóli gyermekeknek az első hely 40 fillér, a második hely 20 fillér. ~~~~~

A n. é. közönség b. pártfogását kéri

Koczka Jarovov, igazgató.

Meghívó

a Turóci kerületi munkásbiztosító pénztár t. c. küldöttjeinek 1908. évi május hó 3-án (esetleg május 10-én) délután 4 órakor Turócszentmártonban, az ipartestület helyiségében (a Dom-ban) tartandó

rendes közgyűlésére.

TÁRGYAK:

1. Az igazgatóság és a felügyelőbizottság jelentése és az 1907. évi zárszámadások betervezése.
2. 2 országos központi kiküldött választása.
3. Határozat a maradvány 1/3-ának hováförditása tárgyában.
4. Indítványok, melyek a közgyűlés előtt legalább 3 nappal az irodában betervezendők.

Turócszentmártonban, 1908. április hó 15-én.

Az igazgatóság.

NOXIN

Minden jobb üzletben kapható.

Hochsinger Testvérek Budapest.